

Kestävä kehitys Lounais-Suomen kirjastoissa

Missä ollaan, minne mennään?

Hanke

- *Kestävä kehitys Lounais-Suomen kirjastoissa – Missä ollaan, minne mennään?* -hankkeessa edistetään kestävästä kehityksestä tukevia palveluita ja toimintamalleja sekä niiden markkinointia Lounais-Suomen kirjastoissa.
- Hankkeen tavoitteena on luoda **kestävän kehityksen tiekartta** sekä **kasvattaa kirjaston näkyvyyttä** kiertotalouden esimerkkinä ja kestävästä elämäntapaa tukevan rauhoittumisen ja syvemmän ymmärtämisen paikkana.
- Hankkeen toteuttavat yhteistyössä Kemiönsaaren, Marttilan, Porin, Pöytyän, Taivassalon ja Turun kirjastot, mutta hankkeen toiminta tukee myös muiden kirjastojen kehittämistyötä sekä markkinointia.
 - Kestävän kehityksen viestintämateriaalit
 - Kestävän kehityksen tapahtumakonseptit ja materiaalipaketit
 - Tiekartan hyödyntäminen

Hankkeen toimenpiteet

Kestävän kehityksen tiekartta

- Yhteiset kestävän kehityksen tavoitteet ja painopisteet kirjastoille
- Kirjastokohtaiset lupaukset ja toimenpidesuunnitelmat

Viestintä

- Materiaalipaketit ulkoiseen viestintään
 - Kiertotalous
 - Mielenrauha
 - Tiekartta
- Viestintä kirjastoille

Tapahtumat

- Tapahtumat hankekirjastoille
 - Parsintapajat
 - Teatteriesitykset
- Tapahtumareseptit
 - Lukuretriitti
 - Siivouspäivä
 - Viherkasvit vaihtoon!
- Sisäiset tapahtumat, esim. ympäristötyön Liboppi-kurssin opintopiiri kirjastolaisille

Missä ollaan?

Viestintämateriaalit

Viestintämateriaalipaketti: [Kiertotalous](#)

- [Kirjaston käytön säästölaskuri](#)
- Somepostauksia ja videoita
- Tiedotepohjia
- Julisteet
- Infonäytöt

Vahvistetaan ymmärrystä kirjastojen merkityksestä kiertotalouden esimerkkinä ja samalla inspiroidaan asiakkaita aina kestävämpiin elämäntapoihin.

Kirjastokäynti keventää hiilijalanjälkeä

Kirjaston kirja tuottaa iloa ja oivalluksia jopa 100 kertaa yhden kirjan ilmastopäästöillä.

Kun käytät kirjaston palveluita omaksi ostamisen sijasta, kevennät samalla hiilijalanjälkeäsi.

Kirjastokäynti keventää hiilijalanjälkeä

Kirjaston kirja tuottaa iloa ja oivalluksia jopa 100 kertaa yhden kirjan ilmastopäästöillä.

Kirjaston asiakas säästää luontoa ja rahaa

Laske omat säästösi verkkokirjaston laskurilla!

Mitä kaikkea kirjastosta voi lainata?

Kaikkea ei tarvitse ostaa omaksi, kun kivat kirjat ja tarpeelliset tavarat löytyvät kirjastosta!

Millainen on poistokirjan matka?

Kirjastosta poistetun kirjan seikkailu saattaa jatkua poistokirjamarkkinoilla, lahjoituksena tai uusiomateriaalina.

Yhteiset laitteet kirjastossa

Kuinka niitä käytetään?

Tarvitsetko tilaa?

Kirjastosta löydät tilat monenlaisiin tarpeisiin: työskentelyyn, kokouksiin ja tapahtumiin.

Kuinka voit auttaa pidentämään kirjan elämää?

Pidetään kirjoista huolta yhdessä.

Missä ollaan?

Eli mitä kirjastot tekevät kestävän kehityksen eteen?

Viestintämateriaalit

Kirjaston käytön säästölaskuri

- Asiakas voi laskea, kuinka paljon säästää rahaa ja luontoa kirjastoa käyttämällä.
- Julkaistu Vaskin ja Satakirjastojen verkkokirjastoissa.
- Koodia saa hyödyntää myös muilla sivustoilla. LS-extrassa ohjeet koodin käyttöön.

Konkretisoidaan kirjaston käytön hyötyjä sekä kannustetaan lainaamaan omaksi ostamisen sijasta.

Kirjaston käytön säästölaskuri

Syötä alla olevaan laskuriin, paljonko lainaat tai käytät kirjaston palveluja **kuukausittain**. Kun klikkaat laskurin lopussa olevaa Laske-painiketta näet, kuinka paljon rahaa säästät kuukausi- ja vuositasolla.

Kirjat ja lehdet

Aikuisten kirjat

Lasten- ja nuortenkirjat

E-kirjat

Lehdet

Audiovisuaalinen aineisto ja pelit

Elokuvat

F.eelokuvat

Viestintämateriaalit

Viestintämateriaalipaketti: [Mielenrauha](#)

- Somepostauksia ja videoita
- Tiedotepohja
- Julisteet
- Infonäytöt

Viestitään kirjaston roolista hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa tukevan elämänrytmin hidastamisen, rauhoittumisen ja syvemmän ymmärryksen paikkana.

Lukeminen parantaa keskittymiskykyä

Kun keskitymme lukemaan, mielemme rauhoittuu ja aivomme oppivat kiinnittytymään taas yhteen asiaan kerrallaan. Kirjastossa voit hetkeksi irtautua arjen kiireistä ja hoivata keskittymiskykyäsi.

Voit kysyä kirja- tai keskittymisvinkkejä henkilökunnaltamme!

Lukeminen parantaa keskittymiskykyä.

Kirjastossa voi oppia keskittymisen taitoja ja aivohyvinvointia.

Lukeminen hellii mieltä.

Lukeminen hellii aivoja ja mieltä, laskee sykettä, lisää elinikää ja ruokii ajattelun, empatian sekä keskittymisen taitoja.

Kirjastokortin omistaja elää pidempään.

Lukeminen parantaa terveyttä ja lisää elinikää. Pidä itsestäsi huolta ja kirjastokortti aktiivisena!

Hengitä - olet kirjastossa.

Kirjastossa on lupa pysähtyä, hengähtää ja ottaa hetki itselle.

Kirjaston kautta kotiin!

Aina ei tarvitse pinnistää. Joskus on parempi mennä kotiin lepäämään - kirjaston kautta!

“Ihanaa, kun saa olla vaan oma itsensä.”

Jokainen on tervetullut kirjastoon rauhoittumaan.

Kuluttaako kuluttaa?

Kirjastokortilla vinguuttamalla et kuluta rahaa etkä planeettaa! Meillä voit viettää aikaa, kohdata kavereita ja löytää kivaa tekemistä ilman painetta kuluttaa.

Uppoudu unelmiin ja tietoon.

Kirjastosta löytyy inspiraatiota itselle ja ympäristölle hyvää tekevään elämään.

Tapahtumat

Tapahtumaresepti: [Viherkasvit vaihtoon](#)

- Mediatiedotteen pohja
- Mainostekstit (FB-tapahtumaan ja kalenteriin)
- Printattavat julisteet
- Postaustekstit ja kuvat
- Kaikkia materiaaleja voi muokata

Rohkaistaan kokeilemaan vaihtoehtoisia kuluttamisen tapoja (eli vaihtamista uuden ostamisen sijasta) ja tuodaan kasviharrastus hyvinvointivaikutuksineen helpommin kaikkien ulottuville.

Viherkasvit ja taimet vaihtoon!

 Kirjoita tähän ajankohta

 Kirjoita tähän paikka

Haluaisitko ilahduttaa jotakuta pistokkaalla? Tai kaipaatko kotiisi uutta viherkasvia? Lahjoita viherkasvi, taimi, pistokas tai siemeniä uuteen kotiin tuomalla ne kirjaston vaihtotapahtumaan. Samalla voit antaa uuden kodin jonkun muun tuomalle kasville.

Kirjoita tähän verkkosivut

Tapahtumat

Tapahtumaresepti: [Siivouspäivän kirppis](#)

- Mediatiedotteen pohja
- Mainostekstit (FB-tapahtumaan ja kalenteriin)
- Printattavat julisteet
- Postaustekstit ja kuvat
- Kaikkia materiaaleja voi muokata

Kahdesti vuodessa järjestettävä maanlaajuinen kirppispäivä, johon kirjasto voi osallistua tarjoamalla tilaa ja samalla vahvistaa rooliaan jakamistalouden alustana ja suunnannäyttäjänä.

Tapahtumat

Tapahtumaresepti: Lukuretriitti

- Mediatiedotteen pohja
- Mainostekstit (FB-tapahtumaan ja kalenteriin)
- Printattavat julisteet
- Postaustekstit ja kuvat
- Kaikkia materiaaleja voi muokata

Kirjaston oma hiljainen lukupiiri. Kaiken ytimessä suoritusvapaus: tarkoitus tarjota kiireetön hetki rauhoittumiseen, syventymiseen ja lukuilon löytämiseen.

Kirjaston lukuretriitti

- 🕒 Tähän tulee ajankohta
- 📍 Tähän tulee paikka

Kaipaatko lukurauhaa? Tervetuloa kirjaston lukuretriittiin!

Rauhoitumme yhdessä hetkeen kirjan äärellä. Kirjasto tarjoaa kupin kuumaa ja lukuvinkkejä. Voit valita luettavaa kirjaston hyllyiltä tai tuoda oman kirjan.

Lounais-Suomen kirjastojen kestävän kehityksen tiekartta

SITOWISE

Lounais-Suomen kirjastojen kestäväen kehityksen tiekartta

- Kirjastot tekevät jo paljon kestäväen kehityksen eteen. Tiekartta auttaa hahmottamaan **olennaisia** kehittämistoimenpiteitä ja tekemään kestäväen kehityksen työstä tavoitteellista, mitattavaa ja ottamaan konkreettisia askeleita oman **jalanjäljen keventämiseksi** sekä **kädenjäljen kasvattamiseksi** niin ekologisesta, sosiaalisesta, kulttuurisesta kuin taloudellisesta näkökulmasta.
- Toteutettiin yhteisissä työpajoissa hankekirjastojen (Turku, Taivassalo, Pöytyä, Pori, Marttila, Kemiönsaari) kanssa Sitowisen ohjauksessa keväällä 2024.
- Tiekartta sisältää:
 - Lounais-Suomen kirjastojen yhteiset **kestäväen kehityksen tavoitteet**
 - **Yhteiset kehittämisen painopisteet**
 - Kirjastojen omat **kestävyyyslupaukset** ja **toimenpiteet** niiden toteuttamiseksi.
 - Liitteet: toimenpidepankki, toimenpidesuunnitelman pohja, viestintämateriaalit

Lounais-Suomen kirjastojen kestävä kehityksen tavoitteet

Lounais-Suomen kirjastot ovat sitoutuneet yleisten kirjastojen kestävyystavoitteisiin, jotka ovat:

1. **Terveys ja hyvinvointi** (SDG 3)
2. **Hyvä koulutus** (SDG 4)
3. **Eriarvoisuuden vähentäminen** (SDG 10)
4. **Kestävät kaupungit ja yhteisöt** (SDG 11)
5. **Vastuullinen kuluttaminen** (SDG 12)
6. **Ilmastoteot** (SDG 13)

Lisäksi täydentävät hanketavoitteet:

7. **Kiertotalous:** kirjastojen rooli kiertotalouden keskuksena.
8. **Hidastaminen:** kirjastojen rooli kestävä elämäntavan ja siihen liittyvän rauhoittumisen, syvemmän ymmärtämisen ja keskittymisen mahdollistajana.

SDG (Sustainable Development Goal) viittaa YK:n Kestävä kehityksen tavoitteisiin, jotka ohjaavat maailman kaikkien maiden kestävä kehityksen työtä. Ne muodostavat vuonna 2015 YK:ssa luodun kestävä kehityksen globaalin toimintaohjelman, josta käytetään nimeä **Agenda 2030**. SDG:itä on yhteensä 17.

Lounais-Suomen kirjastojen kestäväen kehityksen painopisteet

Painopisteet vertautuvat myös kirjaston vahvuuksiin kestäväen kehityksen työssä.

1. Kirjasto tukee monilukutaitoa ja ohjaa oikean tiedon äärelle.

Kirjastot tunnustetaan helposti lähestyttävänä tahona, joka opastaa oikean tiedon äärelle sekä neuvoo ja tukee lähdekriittisyydessä ja media- ja monilukutaidossa.

2. Kirjasto toimii kestävyiden ja kiertotalouden esimerkkinä.

Kirjastotoiminta tuottaa monenlaista positiivista kädenjälkeä ja toimii kiertotalouden esimerkkinä. Kiertotalouden merkitys tulee tulevaisuudessa vahvistumaan.

3. Kirjasto on merkittävä kulttuurisen kestävyiden tekijä.

Kirjaston keskeinen tehtävä on kulttuurin, sivistyksen, kirjallisuuden ja lukutaidon vaaliminen.

4. Kirjastossa on tilaa rauhoittua.

Kirjasto toimii rauhoittumisen ja keskittymisen paikkana. Kirjastosta saa tukea näiden taitojen opetteluun ja aivohyvinvoinnin edistämiseen.

5. Kirjasto on yhdenvertaisuuden turvasatama - nyt ja tulevaisuudessa.

Kuka vain voi tulla kirjastoon milloin vain ja löytää kirjastosta itselleen sopivaa sisältöä.

Kestävän kehityksen tiekarttakortti

Turun kaupunginkirjasto

Kirjasto tukee lukutaitoa ja lukemisen kulttuuria.

Kirjasto toimii esimerkkinä kestävydessä ja kiertotaloudessa.

Kirjasto on yhdenvertaisuuden tyyssija.

Kirjastoon hankitaan suunnitelmallisesti aineistoa eri kielillä. Kirjastossa tuodaan esille erilaista kirjallisuutta mm. tapahtumien keinoin ja järjestetään myös monilukutaitoon liittyviä opastuksia ja tapahtumia.

Kirjastossa osallistetaan asiakkaita tilojen ja toiminnan suunnitteluun tekemällä kokeiluja tilaratkaisuista ja pyytämällä niistä palautetta. Palautetta kerätään myös ei-kävijöiltä.

Kirjastossa viestitään pysähtymisen merkityksestä ja siitä, miten kirjasto mahdollistaa sen asiakkaalle. Teemaan liittyen järjestetään myös tapahtumia.

Logistiikkaa tehostetaan yhteistyössä Vaski-kirjastojen kanssa. Lisäksi selvitetään uusia kanavia poistokirjojen hyötykäyttöön.

Kirjaston kiertotalousvaikutukset tunnistetaan ja niistä kerrotaan verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja kirjaston tiloissa. Yhteistyökumppanien kanssa järjestetään kiertotalous-teemaisia infotilaisuuksia.

Kirjasto aloittaa selvitystyön henkilökunnan pyörätallin toteuttamisesta. Turvallinen säilytystila kannustaa työmatkapyöräilyyn.

KESTÄVYYSLUPAUS

Tämä on mallidia, jota voi kopioida omiin tarpeisiinsa. Kirjoita tähän kenttään kirjaston kestävyyslupaus ja kirjaa alle toimenpiteet, joilla lupaus täytetään. Voit tehdä jokaiselle lupaukselle oman dian. Määritä vastuutaho jokaiselle toimenpiteelle tai mittarille, jotta toimeenpano on helpompaa.

HUOMIOITA

Tähän voit kirjata huomioita ja muistiinpanoja työn aikana.

KIRJASTO JA VASTUUHENKILÖT

Tähän kirjaston nimi ja vastuutahot.

Vastuut voit kirjata myös alle toimenpidekohtaisesti.

TOIMENPIDE

Kirjaa tähän ensimmäinen toimenpide.

Hyvä toimenpide on selkeästi rajattu ja konkreettinen.

Kirjaa tähän toinen toimenpide.

Aseta toimenpiteelle mittari, aikataulu ja vastuutaho.

Kirjaa tähän kolmas toimenpide.

Toimenpiteen vaikutus voi olla jalanjälkeä pienentävä (kuten päästöjä vähentävä) tai kädenjälkeä kasvattava (kuten yhdenvertaisuutta lisäävä). Tunnista toimenpiteen vaikutukset ja kopioi valintamerkki oikeisiin ruutuihin.

MITTARI

- Kirjaa tähän mittarit, joiden avulla toimenpiteen onnistumista voidaan seurata.

- x

- x

VAIKUTUS

AJOITUS

- JATKUVA**
 LYHYT *HETI, VUODEN SISÄLLÄ*
 KESKIPITKÄ *1-3 VUOTTA*
 PITKÄ *4-10 VUOTTA*

- JATKUVA**
 LYHYT *HETI, VUODEN SISÄLLÄ*
 KESKIPITKÄ *1-3 VUOTTA*
 PITKÄ *4-10 VUOTTA*

- JATKUVA**
 LYHYT *HETI, VUODEN SISÄLLÄ*
 KESKIPITKÄ *1-3 VUOTTA*
 PITKÄ *4-10 VUOTTA*

Minne mennään?

Eli mitä seuraavaksi?

- Kaikki hankkeen aikana tuotetut viestintä- ja tapahtumamateriaalit ovat kirjastojen vapaassa käytössä.
- Tiekarttaan sitoutuneet kirjastot seuraavat toimenpiteiden toteutumista lupauksille asetettujen mittareiden avulla.
- Tavoitteena on levittää tiekarttatyötä koko Lounais-Suomen alueelle.
- Tiekartta ja sen tukimateriaalit ovat vapaasti kaikkien kirjastojen käytettävissä.
 - Toimenpidesuunnitelman pohja
 - Toimenpidepankki
 - Viestintämateriaalit

Kiitos!

Aluehallintovirasto

Lisätiedot:

ella.metsala@turku.fi

Ake-kirjasto@turku.fi